

İSTİĞLAL NEĞMEKARI (Méhmet Akif)

Behtiyar VAHABZADE

(Yayıma hazırlayan: Nazkhanym PANAYÉVA)

Türkiye cümhuriyeti “İstiğlal marşı”nın müellifi, büyük türkçü, büyük vetenperver, büyük insan Méhmét Akif benim en çok sévdiyim usta şairlerden biridir. Onun büyüklüyü, her şeyden önce, fikir ve düşüncesinin, eğidesinin [inancının, dünya görüşünün] ve şehsiyyetinin büyüklüyünden ireli gelir. Men onun heyat hékayesini diğgetle oğumuş ve her defe de bu büyük insanın eyilmezliyiine, egede ve amalına, bir sözle, şehsiyyetindeki bötüvlüye [bütünlüğe, birliğe] ve tamlığa héyret étmişem. Elbette, fikir ve düşüncesi, amalı ve şehsiyyeti büyük olmayan senetkarın senetindeki büyüklüyüne inanmağ çetindir.

Birinci cahan herbinden sonra Ğerb dövletleri, o cümleden İngiltere ve Yunanistan meğamdan [durumdan] istifade éderék, Türkiye torpağlarının büyük bir gismini işğal étdiler. Memleketin bu ağır günlerinde Mustafa Kamal paşa méydana çıhib harici düşmenlerle ölüm-dirim müharibesine başladı. O zaman orduda adı [basit, sıradan] bir komandan rütbesinde olan Mustafa Kamal yalnız ordunu déyil, bütün milleti ayağa galdırdı. Onun esgerlere dédiyi “Ya öleceksen, ya da Ğazi olacağsan” şıarı [şıarı] diller ezberine çevrildi. Türkiyenin Çanağgala vilayetinde bu ölüm-dirim müharibesine türk ordusunun gelebese ile son göyüldü. Yalnız bu çarpışmada türk milleti 232 min şehid vérdi.

Bu gelebe yalnız Türkiye türklerinin déyil, bütün dünya türklerinin sévincine ve güruruna sebeb oldu. Bu gelebe torpağları bir sıra Ğerb memleketleri terefinden işğal édilmiş türk milletine istiğlal getirdi. Büyük vetenperver M. Akif bu büyük gelebeye bigane gála bilerdimi? Ve o, 1921-ci ilde milletin “İstiğlal marşı”nı yaratdı.

Hemin ilin mart ayının 1-de marş Türkiyenin Büyük Millet Meclisinde o zaman maarif vekili olan Hemdullah Sübhi bey terefinden oğunur ve gebul édir. şé’r oğunarken [şiir okunurken] bütün millet vekilleri ayağa galhib büyük bir vecd ve çoşğun bir heyecan içinde şé’ri dinlediler.

M. Akif bu şé’rden ona çatacağ [ulaşacak, gelecek] telif hağğından imtina étdi ve bu şé’ri “Safahat” kitabına salmadı. Bunun sebebini Méhmét Akifden soruşduğda o

demiştir: “Bu şé’r artıg benim déyil, milletindir”.

Bu faktın özü onun şehsiyyetindeki büyüklüyün en güzel ifadesidir. Méhmét Akif ölüm yatağında olduğu zaman yahın dostları onu görmeye gelmiş, bu görüşde [görüşmede] dostlarından biri ondan soruşmuşdu:

-Ustad, bu marşdan güvvetli ikinci bir “İstiğlal marşı” yaza bilersinizmi?

Heste şair derhal yatağından galhıb demişti:

-Allah bu halğa bir daha istiğlal marşı yazdırmasın! Amin!

Men bir çoğ halğların milli marşı ile tanışam. Bütün varlığımla déye bilerem ki, dünya halğlarının milli marşları içerisinde Méhmét Akifin “İstiğlal marşı”nın benzeri yoğdur. Bu eser dünya poeziyasında vetenperverlik duygularının en güzel tecessümüdür. Bu küçük şé’r parçasında hedefe deymeyen, yahud zeif deyen boş bir misraya rast gelmek mümkün déyildir. Bu şé’r, heğigeten, bir milletin istiğlalını terennüm éden bir ateş, püskürtüdür. “Hağğıdır hağğı tapan milletimin istiğlal” misrasını açmağ için büyük yol kéçmiş, esrler adlamış türk milletinin hem maddi, hem de menevi tarihini vereğlemek lazımdır. Bu misranın mahiyetini açmağ için derinden-derine düşünmeli olur ve büyük şaire hağğ véririk: doğrudan da, istiğlal, azadlıg tarih boyu hağğa secde gılan türk milletinin tebi hağğıdır. Çünkü o héç zaman hağğı tapdamamış [çiğnememiş], héç bir milletin garşısında eyilmemiş ve öz hağğı uğrunda savaşmağ da bacarmışdır.

Bir néçe Gerb dövletinin Türkiyeni bir dövlet kimi heriteden silmek istediği zaman Méhmét Akif Gerbi “sinesi iman dolu” olan milleti ile müğayise éderék déyir:

Gerbin afağını sarmışsa çelik zırlı divar

Menim iman dolu köksüm kimi serheddim var.

Burada müellif türk milletinin eğide ve iman dolu köksünü istilaçı Gerbin müasir silahlarına garşı goyur ve démek isteyir ki, senin ne geder dehşetli silahların olsa béle [bile], büyük imanın olmadığına göre benim garşımda meğlubsan. Çünkü benim iman dolu sinem, senin garşına çektiyim en étibarlı serhedimdir.

Men ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,

Hansı çilğın mene zencir vuracağmış şaşarım.

Kükremiş sél kimiyem, bendimi çeyner, aşarım

Yırtaram dağları, enginlere sığmam, daşarım.

Yér üzünde türk milleti ne geder var, bu şé’r de yaşayacağ ve onun merdaneliyini, görhmazlıgını, iradesini, eğlağını, dünya görüşünü milletin gulağlarına pıçıldayacağ [fısıldayacak]. Çünkü bu şé’r millete kimliyini, milli varlıgını, üstünde yaşadığı torpağların ona hansı ganlar bahasına çatdığını hatırladır:

Basdığın yéleri torpağ déyerek kéçme, tanı

Düşün altındaki minlerce kefensiz yatani.

Bu iki misra özünü türk adlandıran her kes için heyat gayesi olmalıdır. Torpağ

altında “minlerce kefensiz yatan”ın, şehid olanın Allah huzurundaki yeri, mövğeyi [mekkiyi], Veten garşısındaki hıdmeti, Akifin “Çanağgala şehidlerine” adlı başğa bir şe’rinde daha keskin ve daha bedii bir vüsetde geleme alınmışdır.

Bu şe’rinde o, türk tarihinde büyük iz goymuş ecdadları göyden éndirir ve onları şehidin alnından öpdürür:

Sene dar gelmeyecek meğberi kimler gâzsın?

Kömelim, gel, seni tarihe, désem, sığmazsın

déye şehid neşinin tarihten de büyük olduğunu ve onun tarihe sığmadığını ne geder güzel ifade étmişdir! Bes béledirse [pekiyi, böyle ise], şehidi hara gömmek olar? - sualıma ise béle cavab vérir:

Éy şehid oğlu şehid, isteme menden meğber

Sene ağışunu açmış duruyor Péyğember.

Bélelikle, şair şehide yalnız dinimizin, imanımızın yardımcıı péyğemberin gucağını layığ bilir.

Buna, sadece, şe’r démek olmaz. Buna veten, millet uğrunda her cür fedakarlığa hazır olan, hayatın me’nasını vetene ve millete hıdmetde gören büyük bir insanın gelbindeki sonsuz duyğuların fışğırtısı déye bilerik.

Men büyük şair, büyük vetendaş ve vetenperver Méhmét Akifi bu cür [bu şekilde] tanımış, bu cür sévmiş ve buna göre de bu şe’rleri her defe oğuyanda onun hatiresi önünde başımı eymişem.

“Zaman ve men”, Bakı, 1999.